

Rozhovor s PhDr. Oldřichem Sládkem, CSc.

PhDr. Oldřich Sládek, CSc. vystudoval v letech 1955–1960 historii na FF UK. V letech 1960–1964 pracoval ve sdruženém podnikovém archivu při Českých závodech motocyklových ve Strakoncích, od roku 1964 do roku 1999 na Archivní správě MV, v letech 1990–1999 jako její ředitel. V roce 2007 obdržel medaili Za zásluhy o české archivnictví a v roce 2009 byl jmenován čestným členem České archivní společnosti.

Jak jste prožíval listopad „89“?

Z profesního hlediska nijak zvlášť zajímavě. Jako archivář jsem se snažil chovat nestranně. Vždyť i za minulého režimu bylo naše pracoviště v rámci resortu ministerstva vnitra jediné, kde nefungovala stranická organizace.

Vnímáte s odstupem dvaceti let rok 1989 jako mezník ve vývoji českého (v počátku ještě československého) archivnictví?

Po listopadu 1989 přišla obrovská „společenská změna“ v pohledu na archivnictví jako takové. Do té doby byla profese archiváře chápána spíše jako trest. V letech krátce po převratu se konala velká spousta akcí za účasti nejvyšších představitelů našeho státu (např. tehdejšího ministra vnitra Tomáše Sokola, či prezidenta Václava Havla), kam jsem byl jako ředitel archivní správy ministerstva vnitra pravidelně zván.

Promítla se ona „společenská změna“ v pohledu na archivnictví taktéž v běžném denním životě archivů a archivářů?

Samozřejmě ano! V 90. letech byl v podstatě dostatek „všeho“, včetně finančních prostředků. Pokud jsme dokázali podat náležité zdůvodnění, tak byly prostředky takřka na všechno. Rozpočtové škrty neexistovaly. Vystavěl se např. archivní areál na Chodovci, postavil se archiv v Olomouci. V tomto ohledu byla moje pozice mnohem, mnohem výhodnější než ji má dnes Babička! (*PhDr. Václav Babička, dnešní ředitel odboru archivní správy a spisové služby MVČR, pozn. aut.*)

Mluvím teď samozřejmě za tehdejší státní archivy.

A dopad na archivy okresní? Na jejich přechod pod oblastní archivy po zrušení někdejších zřizovatelů, tj. okresních úřadů panují dodnes protichůdné názory!

Tuto problematiku je nutné chápat ve dvou rovinách. Za prvé si myslím, že rušit okresy jako takové nebyl vůbec šťastný nápad. Vždyť státní správa s okresy fungovala 150 let a fungovala dobře.

Avšak pro archivnictví bylo dle mého názoru přiřazení okresních archivů k archivům státním a vytvoření určité archivní skupiny jediným rozumným řešením, které jsem sám vehementně prosazoval, byť samozřejmě vím, že se to mnoha lidem nelíbilo. Ale jediné silná archivní skupina může účinně prosazovat svoje zájmy, je to stejné jako se Svatoplukem a těmi proutky (*široký úsměv*). (*Legenda o třech prutech Svatoplukových, pozn. aut.*)

Stejně si ale myslím, že spousta lidí s tímto názorem bude nadále nesouhlasit, i s ohledem na těžkou finanční situaci, do níž se státní archivy dostávají.

Pochopitelně vím, že před zrušením okresních úřadů spousta tehdejších ředitelů okresních archivů měla s přednosty, či vedoucími jejich kanceláří dobré mezilidské vztahy a tudíž z rozpočtu úřadu plynul do archivu dostatek finančních prostředků. Ale mnohde tomu bylo i naopak! Dnes se málo ví, že každého čtvrt roku se v Benešově konala schůzka přednostů okresních úřadů, kde jsem pravidelně „lobboval“ z pozice sekčního šéfa, ano, slyšíte dobře, archivnictví tehdy na ministerstvu tvořilo vlastní sekci, za stavbu účelových budov okresních archivů. Zejména díky tomu se spousta těchto staveb realizovala. Oni se přednostově jeden před druhým téměř předháněli, kdo nový archiv postaví dřív, byla to pro ně i jakási prestižní záležitost.

Navíc nová správní situace potřebovala tak jako tak řešení a stavět v této chvíli osobní zájmy nad zájem archivnictví jako celku by nebylo prozíravé, možná i s ohledem na těžké doby, které přišly. Spousta okresních archivů byla personálně naddimenzována a často v neodborných činnostech. Právě z těchto „rezerv“ se vždy čerpalo při snižování stavů, aniž by byly archivy odborně nějak zásadně postiženy.

A co život běžného archiváře? Myslíte si, že řadový archivář pocítil v rámci svého zaměstnání nějakou změnu?

Opět to bylo hlavně ve finanční oblasti. Podařilo se nám archiváře dostat do tabulek státních zaměstnanců, takže platy byly stejné, jako v jiných civilních sekcích v rámci ministerstva. Mzdy se tak rapidně navýšily.

Když jsem já nastupoval do svého prvního zaměstnání ve Zbrojovce Strakonice (*Sdružený podnikový archiv ministerstva všeobecného strojírenství při českých závodech motocyklových ve Strakonících, pozn. red.*), tak jsem dostal plat 1100 Kčs, uklízečka brala 1000 Kčs a já dostal navíc stovku, za vysokoškolský titul, aby to nevypadalo úplně divně. Dnes již úsměvně zní rada mého tehdejšího nadřízeného: „Oldo, kdyby se Ti v tom archivu nelíbilo, tak se jdi projít do lesa, ale nezapomeň, že až půjdeš domů, tak si musíš ve vrátnici píchnout“. Tenkrát nikdo nechápal, že může jít někdo pracovat do archivu dobrovolně a ještě, že ho ta práce baví. (smích). Ta doba už je naštěstí pryč!

Vidíte nějaké problémy do budoucna?

Abych byl upřímný, už jsem celých 10 let zcela mimo dění, takže nemám detailní představy. Navíc doba pádí mílovými kroky kupředu. Pamatuji si, že jsme na tom byli poměrně dobře v technickém vybavení archivů, obávám se, že při dnešních krácených rozpočtech můžeme po technické stránce začít pomalu zaostávat, a to by byla velká škoda. Zejména v oblasti konzervace a restaurování archiválií jsme byli v Evropě na špici, tak by bylo dobré, si toto pracně vybudované renomé udržet. Velmi důležitá je neustálá výměna zkušeností se zahraničím, minimálně s Německem, i zde se může nedostatek peněz projevit.

Co datové schránky, digitalizace, elektronická spisová služba atp.?

Zde se ode mě odpovědi bohužel nedočkáte. Sám počítač ani nevlastním, tuto problematiku už nemohu posoudit vůbec. Snad jen to, že nejdůležitější jsou informace, a proto je nutné mít kvalitní informační systém.

Tak to jste mě nepřímo navedl na další otázku, a sice Váš vztah k České archivní společnosti?

V počátcích jsem k tomuto nápadu cítil jistou nedůvěru a rezervovanost. Ale postupem času jsem zjistil, že toto neoficiální fórum je pro mě, jako „hlavu“ českého archivnictví, velmi důležité. Mohl jsem zde neformálně zjistit problémy, které mé kolegy trápí. Navíc jsem přivítal možnost a vždy rovněž považoval za svoji povinnost seznámit na valné hromadě, kam jsem byl pravidelně zván, své kolegy s činností archivní správy.

Mohu se Vás zeptat, jak se Vám daří? Zda-li máte ještě nějaké plány, např. publikační?

Samozřejmě. Bohužel díky špatné diagnostice a následné léčbě jsem na levé oko úplně slepý a na pravé vidím jen velmi málo. Číst prakticky nemohu, občas mně čte manželka. Od toho se odvíjí i mé „plány“. Ačkoliv cítím jistý

dluh, že jsem své bádání v oblasti protiher tajných služeb za II. světové války nedotáhl do konce, nezbude mi, než se s tím smířit. Možná víc, než to, že sám již nemohu, mě mrzí fakt, že kvůli náročnosti tohoto bádání se této problematice již nebude věnovat nikdo, a tak nám spousta zajímavých informací zůstane utajena. Kontakty, které jsem nutně k bádání potřeboval, jsem si vytvářel dlouhé roky a na to už dnes asi nikdo nenajde dostatečný čas a prostor, bohužel...

Dovolte mi ještě poslední otázku, chtěl byste něco vzkázat svým nástupcům, archivářům?

Co tak vzletného vzkázat? Snad aby svoji práci brali jako poslání a nejen jako „zaměstnání“, ale to by snad mělo být automatické, ne...? (dlouhý smích)

Mnohokrát Vám děkuji za Váš čas a za všechny kolegy archiváře přeji pevné zdraví a pohodový život!

S dr. Sládkem hovořil Jiří Smitka.